

**OCHO COMEDIAS Y OCHO ENTREMESES NUEVOS NUNCA
REPRESENTADOS 1615 PROLOGO AL LECTOR
(Sahnelenmemiş Sekiz Yeni Komedy ve Sekiz Ara-Oyun)
(OKURA ÖNSÖZ ¹)**

Sevgili okur, senden öncelikle, eğer bu önsözde her zamanki alçakgönüllülüğümün sınırlarını bir parça aştığımı görürsen beni bağışlamamı rica ediyorum. Geçen gün komedyalarla ilgili konuların konuşulduğu bir sohbete katıldım. Dostlar, komedyaların kusurlarını öylesine örttüler, onları öylesine övdüler ki bana kalırsa sonunda hepsi mükemmelleşti.

Bu arada, İspanya'da ilk olarak kimin komedyaları buldukları yerden alıp yücelttiği, çehrelerini değiştirdiği konusu da konuşuldu. Orada bulunanların en yaşlısı ben olduğum için şöhretli ve zeki oyuncu büyük Lope de Rueda'yı sahnede izlediğimi anımsadığımı söyledim. Sevilla'da doğmuş bir kuyumcu, daha doğrusu altın işleme ustası olan Lope de Rueda'yı pastoral şiir alanında ne o dönemde ne de daha sonra aşan olmamıştı; gerçi o zaman ben çok genç olduğum için şiirlerinin değeri hakkında sağlam bir yargıya varacak durumda değildim, ama bugün olgunlaşmış halimle, aklımda kalan dizelerine bakarak onun hakkında söylediklerimin doğru olduğunu düşünüyorum ve eğer bu önsözün amacı dışına çıkmasaydı bu gerçeği doğrulayan bazı dizelerini burada aktarırdım. Bu ünlü İspanyol'un zamanında yönetmenlerin kullandığı tüm sahne aksesuarları bir çuvala sığıyor ve bunlar aşağı yukarı, yaldız işlemeli birkaç beyaz çoban abası, birkaç takma sakal, peruka ve bastondan oluşuyorlardı. Komedyalar, egloglar gibi, iki ya da üçü erkek ve de biri kız çoban arasında geçen konuşmalardan oluşuyordu. Bu komedyalar, zenci kadın, pezevenk, soytarı ya da Vizcaya'lı gibi oyun kişilerinin yer aldığı iki ya da üç ara-oyunla süslenip gösterinin süresi uzatılıyordu. Bu dört figürü ve diğerlerini, Lope de Rueda, hayal edilebilecek en mükemmel, en doğru biçimde canlandırıyordu. O zamanlar sahne aygıtları yoktu, ne yaya ne at üzerinde Müslüman-Hiristiyan çarpışmaları, ne dört köşe olarak yerleştirilen dört bank ve üzerine konan birkaç tahta parçasıyla oluşturulan, yerden dört karış yükseklikteki çukurdan çıkıp da yeraltından çıkıyormuş gibi görünen figürler, ne de bulutlarla

¹ İspanyolcadan çeviren: Mukadder Yaycıoğlu.

Özgün metin için bkz: Miguel de Cervantes: *Teatro completo* (Edición, introducción y notas de Florencio Sevilla Arroyo y Antonio Rey Hazas), Planeta, Barcelona, 198, s.7-12

birlikte gökyüzünden inen melekler ya da ruhlar vardı. Sahnede kullanılan tek aksesuar eski bir battaniyeydi; iki ucundan ipe gerilen battaniyenin arkasında giyinme odası dedikleri yer oluşturuluyor ve burada müzisyenler gitar çalmadan eski romansları söylüyorlardı. Córdoba'da ölen Lope de Rueda, mükemmel ve şöhretli bir insan olduğu için ünlü deli Luis López gibi Córdoba'nın en büyük kilisesine, iki koro yeri arasına gömüldü.

Lope de Rueda'nın yerini, korkak kabadayı figürünü canlandırmakla ünlü Toledo'lu Navarro aldı. Komedyalarda kullanılan aksesuarların sayısını biraz daha arttırdı ve kostüm çuvalı yerine sandık ve bavulu getirdi; daha önce battaniyenin arkasında söylenen şarkıları sahneye çıkardı; takma sakalı kaldırdı, oysa o zamana kadar hiç bir oyuncu takma sakalsız sahneye çıkmamıştı; yaşlı adamları ya da yüzde değişiklik yapılmasını gerektiren diğer figürleri canlandıranlar dışında tüm oyuncuların sahneye sakalsız çıkmalarını sağladı; sahne aygıtlarını, bulutları, gök gürlemelerini, şimşekleri, düelloları ve savaşları sahneye taşıdı; ama bunlar şimdi olduğu gibi doruk noktasına ulaşamadı.

Sadelik sınırlarını aşarak aşağıda söyleyeceğim şey doğru olup aksini iddia etmek mümkün değildir. Şöyle ki; Los tratos de Argel, La destrucción de Numancia ve La batalla naval adlı komedya larım Madrid tiyatrolarında sahnelendi ve ben bunlarla komedyayı beş perdeden üç perdeye indirme cesaretini gösterdim; hayalleri ve gizli düşünceleri ahlaksal figürler aracılığıyla ve seyircilerin hoşnut alkışları altında sahnede ilk kez ben gösterdim, ya da daha doğru bir deyişle temsil edilmelerini ben sağladım; bu arada yirmi ya da otuz kadar komedy a yazdım; bunların hepsi de sahneye salatalık ya da benzer şeyler fırlatılmadan, ısıklanmadan, yuhalamalara ve şamataya meydan vermeden sahne yaşamlarını sürdürdüler. Yapılacak başka işlerim olduğu için kalemi ve komedyaları bıraktım; sonra doğa canavarı büyük Lope de Vega çıktı ortaya ve komedy a krallığını ele geçirdi. Bütün oyuncuları kendi boyunduruğu ve idaresi altına aldı; dünyayı uyumlu, neşeli ve akla uygun komedyalarla doldurdu. Bunların sayısı o denli fazla ki, neredeyse on bin sayfayı doldurur. Daha da önemlisi yazdığı komedyaların temsil edildiğini gördü ya da en azından temsil edildiğini duydu. Bazı yazarlar, ki bunların sayısı oldukça fazladır, onun ulaştığı başarıya ulaşmak istedilerse de hepsinin yazdıkları onun tek başına yazdıklarının yarısı bile etmez.

Ama, Tanrı herkese her şeyi bahşetmez. Bu nedenle de doktor Ramon'un komedyalarına değer vermezlik edilmemeli, çünkü büyük Lope'ninkilerden sonra gelirler; Miguel Sánchez'in ustalığını, ulusumuzun medarı iftiharını Mira de Amescua'nın ciddiyetini, din bilgini Tárrago'nun basiret ve görüşlerini, Guillén de Castro'nun yumuşaklığı ve tatlılığını, Aguilar'ın zekasını, Luis Vélez de Guevara'nın komedyalarındaki serbestliği, karmaşayı, görkemi ve büyüklüğü, keskin zekalı Antonio de Galarza'nın yazmakta olduğu komedyaları, Gaspar de Avila'nın umut vadeden Las fullerías de amor adlı komedyasını da yabana atmamak gerekir. Tüm bu yazarlar ve diğerleri Lope'ye bu büyük makineyi taşımakta yardımcı oldular.

Birkaç yıl önce eski uğraşıma dönerek bazı komedyalar yazdım. Ancak eski yuvalardaki kuşların yok olduğunu gördüm. Şunu söylemek istiyorum ki artık benden yeni komedyalar yazmamı isteyen yönetmenler yoktu, çünkü elimde yazılmış komedyalar olduğunu biliyorlardı; bu durumda ben de onları sandığın bir köşesine sakladım ve sonsuza dek sessizliğe mahkum ettim. Bu arada, bir yayıncı bana, bir yönetmenden, benim düzyazıda iyi, şiirde çok kötü olduğumu duymamış olsa komedyalarımı satın alacağını söyledi. Doğruyu söylemek gerekirse bunları duymak gerçekten bana üzüntü verdi ve kendi kendime şöyle söyledim: "Ya ben ben olmaktan çıktım ya da zaman iyi yönde değişti; aslında hep bunun tersi olur, hep geçmiş zamanlar övülür". Komedyalarımı ve onlarla birlikte bir köşeye kaldırdığım bazı ara-oyunlarıma tekrar göz gezdirdim ve o yönetmenin karanlık zekası yerine, daha az titiz ama sağduyu sahibi yönetmenlerin aydınlık zekalarını hak edebilecek kadar iyi olduklarını gördüm. Sıkıldım ve onları bir yayıncıya sattım, burada sizlere sunduğu biçimde onları bastı; bana makul bir fiyat ödedi; ben de oyuncuların dedikodularına aldırış etmeden parayı zarif bir biçimde aldım. Dünyanın en iyi ya da en azından akla uygun eserleri olmalarını isterdim. Sevgili okur, böyle olup olmadıklarını sen takdir edeceksin ve eğer onlarda iyi bir şeyler bulur ve o iftiracı yönetmenle karşılaşırınsan ona sözlerini geri almasını söyle, çünkü ben hiç kimseyi darıltmayı sevmem. Ancak o yönetmen şunu da bilsin ki belirgin, aşık hatalar yoktur; yazdığım dizeler komedyaların gerektirdiği dizeler olup üç ayrı biçimden en aşağıda olanla yazılmıştır ve ara-oyunlarda kullanılan dil figürlere uygundur. Olanları telafi etmek bakımından ona yazmakta olduğum El engaño a los ojos adlı

komyamı sunuyorum; sanırım hoşuna gidecektir. Ve son olarak Tanrıdan sana sağlık bana da sabır vermesini diliyorum.

*Miguel de Carabantes
Saavedra*